

Ruimte in de binnenstad, experimenten tijdelijke inrichting vrijkomende plekken.

Comité van aanbeveling

2 oktober 2025

Veel enthousiasme

Het comité is heel enthousiast over de grote hoeveelheid ideeën die zijn ingezonden. 140 mensen hebben de moeite genomen om na te denken over de mogelijkheden van de vrijgekomen ruimte en velen hebben heel creatieve gedachten in woord en beeld naar de gemeente gestuurd. Namens ons allen: Het enthousiasme werkt aanstekelijk en we hopen dan ook dat er veel leuke ideeën tot realisatie komen.

De meest visueel gemaakte ideeën zijn tentoongesteld in de hal van het stadskantoor en de ingevulde formulieren waren daar ook allemaal in te zien. In de reacties lezen we dat de bezoekers enthousiast reageerden, vooral op vergroening.

Zoals bekend zijn niet alle plekken beschikbaar: Er blijven een aantal plekken benodigd voor bijvoorbeeld invaliden-parkeren, ruimte voor aannemers en laden en lossen voor particulieren (ca 20% van de ruimte) en fietsen (25% in alle straten). De experimenten zullen ongeveer 1,5 jaar blijven staan en waar mogelijk in de definitieve inrichting terugkeren, als ze in het gebruik bevallen.

De ingediende ideeën

We konden de 125 formulieren niet allemaal apart behandelen, maar hebben de ideeën in categorieën ingedeeld en besproken. In het verslag vatten we ze voor de overzichtelijkheid kort samen en bespreken ze per categorie.

1. Groen

- Vergrote boomspiegels
- Doorgaande groenstructuren
- Biodiversiteit (wijk-bij)
- (Buurt-)kruidenafels
- Plantenbakken
- Wandelend bos (verplaatsbare bomen)
- Waterpomp

Verreweg de meeste inzendingen stellen een vorm van groen voor. Die lijken allemaal toepasbaar, maar als we voor de toolbox moeten kiezen, zouden we de nadruk leggen op de bomen en die ondersteunen met extra groene elementen.

Vergroten van de boomspiegels was als idee al ingetkend. Zijn er mogelijkheden om dit zo te doen, dat het gedurende zomer en winter groen blijft? En hoe voorkomen we dat fietsen in het groen geparkeerd worden? Er zijn goede voorbeelden, die kunnen enthousiasmerend ingezet worden.

Ook grotere groenvakken zijn kansrijk, maar dan zouden die wel meerdere doelen moeten dienen, dus ook interessant moeten zijn voor de “wijk-bij” (biodiversiteit), dat betekent inheemse biologische beplanting, geen bestrijdingsmiddelen. Beplanting moet redelijk laag blijven om zicht op het water te houden. Dit is eigenlijk alleen realiseerbaar als bewoners het groen gemeenschappelijk onderhouden (ervanuit gaand dat de gemeente het niet kan beheren) en gemeenschappelijk of door gemeente inkopen. Bijenhôtels etc zijn alleen zinlijk als ze onderdeel van een dergelijke doorgaande strook zijn (hotel & restaurant).

Kruidenafels en eventueel plantenbakken zouden wat het comité betreft alleen toepasbaar zijn op “luwe” plekken, met weinig nachbrakers, om te voorkomen dat ze vooral rommel aantrekken. Voorstel is om ze niet op te nemen in de toolbox, maar in de experimenteerfase wel ruimte te geven aan bewoners die deze zelf willen neerzetten en onderhouden, onder nader te formuleren voorwaarde.

Het comité is heel enthousiast over het idee om verplaatsbare bomen in de stad te zetten, maar vraagt zich af welke plekken in de straten/grachten die nu aan de orde zijn toegepast zouden kunnen worden. Heel kansrijk voor andere plekken in de stad, mogelijk ook op een paar plekken waar aanplant van bomen uitgesteld wordt (Achterom?).

Het idee om waterpompen te plaatsen voor het bewateren van planten is enerzijds heel logisch, maar wordt anderzijds ook wel als beheergevoelig gezien. Zou het een idee zijn om TU studenten te vragen of ze een slim, bijna onzichtbaar systeemje kunnen bedenken?

2. Zitmogelijkheden

- Bankje
- Picknicktafel
- Bijzondere zitelementen

Er zijn veel voorstellen gedaan voor ontmoetingsplekken door middel van bankjes. Nadrukkelijk wordt ook aandacht gevraagd voor de nachtsituatie. Levendigheid aan de gracht wordt door iedereen heel leuk gevonden, lawaai of hangplekken niet.

Gemeente wil op een aantal plekken bankjes plaatsen, oproep is om dat echt alleen daar te doen waar dat door omwonenden ondersteund wordt. Anders levert het een hoop negatieve energie en daar wordt niemand wijzer van.

Ook de vraag om picknicktafels is veelvuldig ingediend. Er wordt ook wisselend tegenaan gekeken, maar het lijkt verstandig om hier mee te experimenteren op plekken waar omwonenden en ondernemers er enthousiast over zijn. Gebruik opklapbare banken waar omwonenden aanbieden om deze te beheren. Zet ze vast, maar maak ook afspraken over monitoring en de situatie waarin ze eventueel moeten worden verwijderd.

Er zijn heel specifieke voorstellen voor design-meubelen of zelfs heel lange doorgaande specifiek ontworpen meubels. Hoewel het comité erg positief staat tegenover experimenten, vinden we het toch verstandig het gracht-profiel te laten prevaleren. Laat de kademuur als doorgaande ruimtelijke structuur zichtbaar.

We zien wel veel kansen in het ontwerpen van specifieke elementen die zijn ontworpen op dubbelgebruik en specifieke situaties. Laat bewoners de opdracht geven aan (IO-)studenten om bijvoorbeeld een bankje te ontwerpen dat 's nachts niet gebruikt kan worden, of dat kan worden omgezet naar fietsenstalling voor de avond. Juist in de experimentenfase pleiten wij ervoor om daar veel ruimte voor te bieden, om de elementen die goed bevallen later in de definitieve inrichting te kunnen gebruiken.

3. Leeg

Een aantal mensen doet een expliciete oproep: Laat de vrijgekomen ruimte leeg. Veel mensen waarderen het auto-luw plus deel van de Oude Delft bij de oude kerk: Het is mooi en flexibel bruikbaar. Je kunt er zitten als je je eigen stoel meebrengt, je kunt er in noodgevallen parkeren, er kan een mini-evenementje zijn (zie stadsverhalen). Er kan een fiets neergezet worden, op eigen risico. Het comité benadrukt dat deze mogelijkheid zeker in de toolbox moet worden opgenomen. Met de mogelijkheid om hier voor langere stroken voor te kiezen. Het is een bewezen succes. (Het vraagt ook wel om handhaving en op termijn wat strengere tijdelijke vergunningen. Bijvoorbeeld: Busjes okay, maar 's avonds weer weg. Alleen afgesloten bouwcontainers en maximaal .. weken, maar dat is voor nadere uitwerking.)

4. "Stadsverhalen"

Oud delvenaren, poëzie, grachtenfluisteraar, etalage voor kunst/innovatie, bordspel.

Er zijn een aantal in potentie heel waardevolle ideeën geopperd om de verhalen van Delft te koppelen aan de openbare ruimte. Bijvoorbeeld in de vorm van een "grachtenfluisteraar" of tegels met QR code met verhalen over (oud-)Delvenaren. Of bijvoorbeeld in de vorm van etalages voor kunst of innovatie. Er is zelfs een idee ingediend om de hele gracht als een bordspel in te vullen, waarin je al die verhalen zou kunnen koppelen. In aanzet vindt het comité dergelijke gedachten heel waardevol. Maar tegelijkertijd is de vraag of dat vastgezet moet worden in de openbare ruimte. In de binnenstad

kunnen we nu al meer dan 4 route's met aanduidingen vinden, bijvoorbeeld over muziek uit Delft, naar de Porcelijne Fles en een hardloop parcours. Het probleem van dergelijke routes is wel dat na een paar jaar weinig aandacht meer aan besteed wordt en de resten nog heel lang blijven liggen. Bijvoorbeeld verwijzingen naar culturele instellingen die al lang niet meer bestaan. Terwijl heel veel van die routes op je mobieltje met plaatsbepaling al heel goed te maken zijn. En we zien al heel vaak mensen met een puzzeltocht door de stad trekken. Dus het comité zou graag een oproep doen om vooral dergelijke culturele evenementen te organiseren (hoe leuk zou het zijn als er op heel veel plekken op de gracht gedichten worden voorgedragen) en daar juist deze mooie stadsruimte voor te gebruiken. Maar dan met tijdelijke inrichtingselementen en niet "ingemetseld". In hoge uitzondering en met heel specifieke koppeling naar een ondernemer/bewoner kan een uitzondering gemaakt worden, maar dan is dat eigenlijk al kunst van zichzelf, zoals de oude telefooncel bij Uitdekunst.

5. Sport en spel

- Schaaktafel
- Knikkerbak
- Sport-toestellen

Er zijn allerlei leuke voorstellen gedaan om spel-elementen en sporttoestellen te plaatsen. Ook die ziet het comité als maatschappelijk zeer gewenst. Maar ook daarbij is de vraag of ze juist op deze plek een toevoeging zijn. Waarom hier een tafel alleen voor schaken plaatsen? Is het niet veel logischer om sport-toestellen in een park te plaatsen? Wij vinden dat een fantastisch idee, maar daar gaat dit project niet over.

Spel-elementen in deze openbare ruimte worden enerzijds bevraagd omdat kinderen in dit deel van de stad toch vooral in tuinen of parkjes buitenspelen. Anderzijds kan zoiets als knikkeren nu ook al heel goed in alle richeltjes en randjes. Er zijn in deze openbare ruimte vanzelf al voldoende spel-aanleidingen.

6. Divers:

- Fototentoonstelling
- Mini-bibliotheek
- Opslagruimte/afgesloten fietsenstalling
- Dierentrapjes

In de categorie divers ziet het comité heel veel verschillende grote objecten, waarvan de vraag is of die op deze historische en veel gebruikte plekken thuis horen. Een fototentoonstelling zou heel goed kunnen, maar dan is het een tijdelijk evenement. Een mini-bibliotheek past heel goed in de eigen stoep-zone van bewoners of ondernemers, daar zijn ook al heel leuke voorbeelden van. Er wordt ook gevraagd om opslagruimte of fietsenbergingen, maar dat ziet het comité als innemen van openbare ruimte voor privé gebruik en visuele obstructie. Dus hier niet op z'n plek.

Dierentrapjes worden op allerlei plekken door de gemeente aangelegd, dus die zijn inmiddels voorzien.

Toolbox

Ons voorstel voor de toolbox voor de "experiment-fase" is om niet hele extreme voorstellen te gaan implementeren, maar om de voor de hand liggende (en veel gevraagde) vormen van gebruik op verrassende manieren uit te voeren. Dat past goed bij de voorstellen die zijn ingediend.

1. De voorgeschreven fietsnietjes, maar creatieve vormen van fietsparkeren niet uitsluiten.
2. Laad- en losplekken en invaliden parkeerplaatsen – op maat bij betreffende panden.
3. Vergrote boomplantvakken, experimenteer op verschillende plekken met passende vormen, in maat, vorm en uitvoering van de randen. Evalueer hoe of waar er geen fietsen in geparkeerd worden. Is groenblijvend mogelijk? Bewoners maken afspraken over beheer. Liefst gezamenlijk inkoop (biologische) planten. Door gemeente?
4. Op een of twee specifieke plek(ken), waar bewoners en ondernemers er gezamenlijk om vragen, experiment met doorgaande groenstrook langs de gracht, afgestemd op de wijk-bij.

Uitgangspunt: gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor onderhoud en beheer door de buurt.

5. Zorg voor bomen. Eventueel verplaatsbare.
6. Kunnen slimme pompjes helpen bij vergroening en verzorgen van bomen?
7. Bank - breng hier de mogelijkheid in om specifieke problemen met ontwerpers op te lossen in experimenten.
8. Zitmogelijkheden: picknicktafel (met schaakbord) - breng hier de mogelijkheid in om specifieke problemen met ontwerpers op te lossen in experimenten.
9. Lege vakken (evalueer hoe ze gebruikt worden), zie Oude Delft.

Bij die lege vakken: Stimuleer groepen die in de lege vakken ontmoetingen stimuleren, qua inrichting altijd tijdelijk, gekoppeld aan de tijdsduur van de activiteit.

Aanbevelingen

- Kies voor experiment dat wordt gedragen en onderhouden door aanwonenden
- Probeer ook combinaties in de toolbox toe te staan. Bijvoorbeeld: Het is niet leuk als net voor jouw huis alleen fietsnietjes komen, maar wat als jij en je burens allebei deels groen en deels fietsnietjes accepteren?
- Geef bewoners de kans om een opdracht te formuleren aan ontwerpers (IO-studenten) om verschillend gebruik in de tijd (overdag zitten/'s avonds niet; of fietsen in combinatie met groen) verder uit te werken en probeer een aantal van die oplossingen juist in de periode van experiment verder uit.
- Laat je niet verleiden tot het plaatsen van allerlei los meubilair, het is beter om dan lege ruimte te maken met mogelijkheid voor incidenteel gebruik - met eigen meubilair, dat na gebruik weer wordt meegenomen.
- Stimuleer ontmoeting door samen activiteiten te ondernemen (vuil prikken, groen onderhouden, poëzie voordrachten etc) en laat goede voorbeelden zien (iemand die twee stoelen op de stoep zet en mensen uitnodigt voor een praatje).
- Laat verschillen in plekken toe en experimenteer met "grote keuzes"; bijvoorbeeld: de bewoners en ondernemers van Vrouwjutenland lijken met z'n allen te kiezen voor doorgaande groenstrook langs het water: Voor die daar tenminste aan 1 zijde zo consequent mogelijk door als experiment (met incidentele onderbrekingen voor essentiële functies).
- Evalueer met bewoners en ondernemers, maar ook met een brede groep gebruikers.
- Laat de ervaring van de omwonenden meewegen met de keuze voor een toolbox voor de definitieve inrichting
- Vertrouw op de gemeenschap; organiseer een keuzeproces dat zij onderling kunnen doorlopen. Met een lange tekening van de gracht op tafel. En puzzelstukjes die ze zelf kunnen plaatsen, of evt tekenen. N.B. Als een gebied moet worden opgedeeld in meerdere delen, kies dan voor gebieden met bewoners aan beide zijden van de gracht (dus knip bij de brug en niet in het water).

Wij hopen dat deze keuzes bijdragen aan een vlot door te lopen proces en een hele prettige, bruikbare en groene openbare ruimte.

Met vriendelijke groet,

Lid namens:

Stichting Groenkracht

Bewonerscommissie De Oude en De Nieuwe Delf

Bewoner/ondernemer Koornmarkt

Studentenvereniging

Stadsbouwmeester Tako Postma